

Хартія також містить положення щодо зловживання правом (ст. 54). Воно полягає у недопущенні з боку представників влади чи приватних осіб ліквідації чи надмірного обмеження прав і свобод інших осіб.

Гарантії прав і свобод у Європейському Союзі охоплюють інституційні, процесуальні та матеріальні заходи.

До інституційних гарантій належать судовий захист і позасудові механізми захисту: Омбудсман Європейського Союзу, Комісія, Європейський контролер із захисту даних, Загальний контрольний орган у межах Європолу, дипломатичні та консульські представництва держав-членів у третіх країнах.

Процесуальні гарантії містять: право особи на справедливий і публічний розгляд її справи протягом розумного часу незалежним і неупередженим судом (ст. 47.2); право на юридичну допомогу (ст. 47.2); презумпцію невинності (ст. 48.1); принцип законності та пропорційності злочинів і кари (ст. 49); принцип недопущення повторного притягнення до кримінальної відповідальності за злочин, за який особа вже була покарана чи виправдана у державах-членах (ст. 50); заборона позбавлення свободи за борги; право на апеляцію стосовно кримінальних справ. Матеріальні гарантії полягають у компенсації збитків, завданих особам з боку інших осіб. Майнову відповідальність можуть понести фізичні та юридичні особи, органи ЄС та держави-члени. Майнова відповідальність фізичних і юридичних осіб регулюється переважно внутрішнім правом держав-членів.

Таким чином, за останні 60 років Європейський Союз пройшов тривалий шлях становлення своєї власної системи захисту прав людини: від повного відхилення ідеї, що захист прав людини може користуватися перевагою перед положеннями права ЄС, до розробки власного каталогу прав людини, яким стала Хартія основних прав. Крім того, набуття чинності Лісабонським договором запровадило правові підстави для приєднання ЄС до Європейської конвенції з прав людини. Все це ставить перед Україною питання про необхідність удосконалення власної системи захисту прав людини, оскільки відповідно до критеріїв вступу до ЄС лише держава із відповідним рівнем дотримання прав та основних свобод людини може стати повноправним членом Євросоюзу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Віденська конвенція про право міжнародних договорів // Міжнародне право в документах / За заг. ред. д. ю. н., проф. М. В. Буроменського. – Х.: Видавництво Національного університету внутрішніх справ, 2003. – с. 23–36.

АНАСТАСІЯ БУТАКОВА

УКРАЇНА ЯК «БУФЕРНА ЗОНА» ДЛЯ НЕЛЕГАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ

Основними особливостями соціально-економічного розвитку України після здобуття державної незалежності є підвищення рівня відкритості суспільства, зростання мобільності населення і як наслідок – розширення міграційного простору. У процесі поглиблення інтеграції держави у світове

співтовариство значимість і складність міграційних проблем поступово зростали, що багато в чому ускладнювалося структурними змінами на геополітичній карті Європи. Особливо гостро ці питання постали після розширення Європейського Союзу (ЄС) на схід в 2004 р., коли до нього увійшли 8 країн Східної Європи, в тому числі найближчі сусіди України, що додало їй статус прикордонної зони ЄС і перетворило у свого роду «географічний міграційний коридор» з багатовекторними міграційними потоками і високим рівнем турбулентності.

Серйозною проблемою, з якою Україна зіткнулася останніми роками, є зростання обсягів нелегальної міграції в нашу державу. Соціально-економічна нестабільність у світі зробила Україну привабливою не тільки для біженців, змушених рятуватися від переслідувань, але й для вихідців з багатьох азіатських та африканських країн, що потерпають від бідності, голоду, безробіття, боротьби владних кланів. Різними, часто протизаконними шляхами вони намагаються дістатися до України, щоб через її територію перебраться в країни Західної Європи. Проте останніми роками спостерігається очевидна тенденція до перетворення нашої держави із транзитної на цьому шляху на країну призначення мігрантів. Через ускладнення процедур в'їзду до країн Центральної та Західної Європи значна частина нелегальних мігрантів залишається на території України, перетворюючи її на відстійник для нелегальної міграції та «буферну зону», що відокремлює ситий Захід від бідного Сходу [2].

Незаконні мігранти потрапляють в Україну, використовуючи легальні шляхи в'їзду (під виглядом туризму, відвідання родичів, у приватних справах) або нелегальні (переправлення через кордон поза пунктами пропуску або через пункти пропуску за підробленими документами), переважно з території Росії.

Незаконна міграція має яскраво виражений транзитний характер – нелегальні мігранти намагаються проникнути в Україну з території Росії, Білорусі, повітряним або морським шляхами, а потім незаконно виїхати у Словаччину, Угорщину або Польщу і далі в країни Західної Європи.

Динаміка затримань нелегалів на кордоні з країнами ЄС показана на рис. 1.

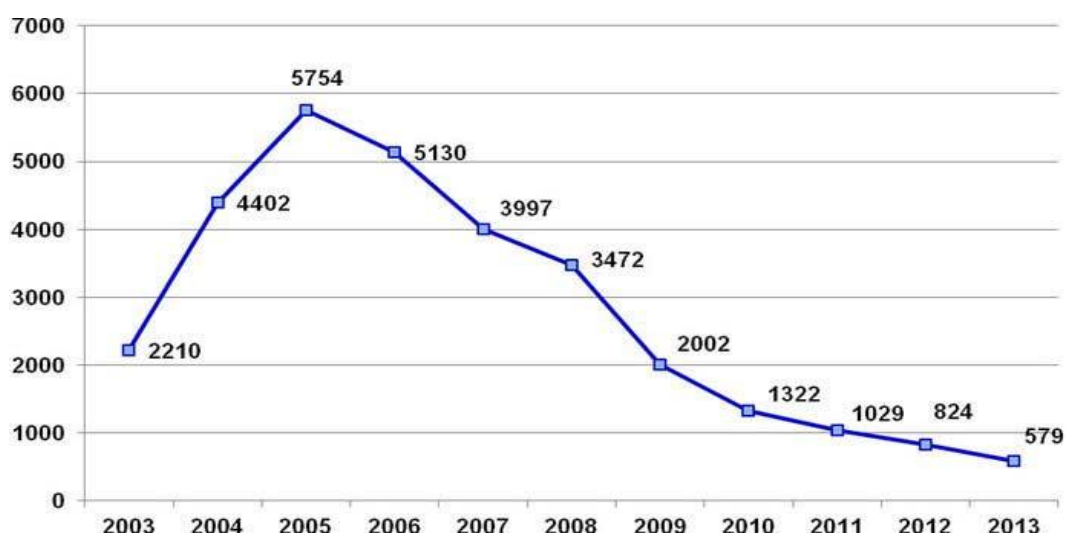

Рис. 1. Кількість нелегальних мігрантів, затриманих на кордоні з країнами Європейського Союзу в 2003–2013 рр. (осіб) [1]

Аналізуючи дані наведені на рис. 1, можна зазначити, що кількість спроб нелегальних мігрантів незаконно потрапити до країн ЄС у 2013 р. порівняно з 2003 р. зменшилась майже у 4 рази.

Щодо структури потоків нелегальних мігрантів, яких затримали при спробі перетину державного кордону України, то переважну їх кількість (близько 68%) становлять громадяни пострадянських країн, здебільшого Молдови, Грузії, окремих регіонів Російської Федерації, Вірменії, Таджикистану, Азербайджану, Узбекистану. Частка іноземців з країн Південно-Східної Азії, Середнього, Близького Сходу та Африки становить близько 32% (переважно громадяни Афганістану, Сомалі, Сирії, Еритреї, Шрі-Ланки і Туреччини) [1].

Така структура міграційних потоків насамперед пов'язана з безвізовим порядком в'їзду в Україну громадян пострадянських країн, чим активно користуються потенційні нелегальні мігранти.

Зміна структури потоків нелегальних мігрантів, затриманих на кордоні України у 2003–2013 рр., залежно від громадянства, показана на рис. 2.

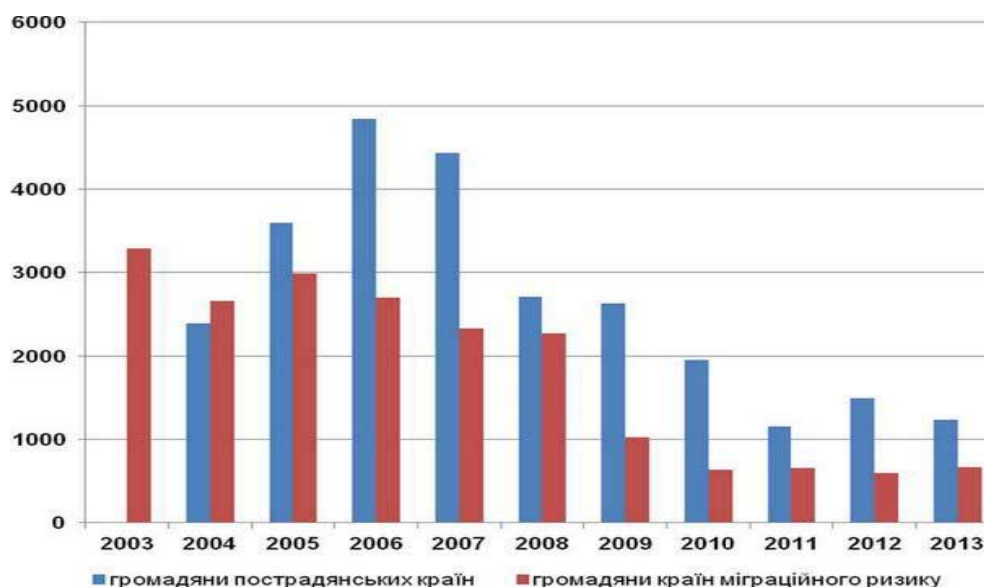

Рис. 2. Структура потоків нелегальних мігрантів, затриманих на кордоні України у 2003–2013 рр., за громадянством (тис. осіб) [1]

Останнім часом спостерігаються спроби організації незаконного переправлення нелегальних мігрантів з країн Азії та Африки (переважно Нігерії, Конго, Камеруну, Гвінеї, Еритреї та Сирії), які легально прибули в Україну за дійсними українськими візами та деякий час тут перебували, до країн ЄС за чужими та підробленими документами європейських країн (Іспанії, Франції, Бельгії, Португалії, Великої Британії та ін.). Проте такі спроби не мають системного характеру [1].

Загалом за результатами спільних оцінок загроз у 2013 р. відмічено зниження рівня міграційного тиску на 21% порівняно з 2012 р.

Водночас міграційні процеси потребують постійного моніторингу, оскільки недооцінка масштабів та наслідків нелегальної міграції може завдати шкоди міжнародному іміджу країни, призвести до прямих економічних втрат та незворотних демографічних, соціальних наслідків у майбутньому.

На сьогоднішній день, роботу пов'язану з боротьбою з незаконною міграцією, здійснюють ряд відомств, до основних функцій яких належить [2]:

- недопущення проникнення на територію України осіб, які незаконно прибувають в Україну і не заявляють у встановленому порядку про свій намір набути статусу біженця чи отримати притулок, втратили підстави для дальшого перебування в Україні і ухиляються від виїзду з неї, переховуються та уникають контактів з компетентними державними органами;

- перекриття транснаціональних каналів незаконної міграції на державному кордоні України та за її межами;

- припинення протиправної діяльності фізичних і юридичних осіб, які незаконно переправляють мігрантів в Україну та/або транзитом переміщують їх через територію України;

- посилення контролю за додержанням правил в'їзду, виїзду, перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства.

До даної сфери мають відношення Державна міграційна служба, Державна прикордонна служба, Міністерство внутрішніх справ, Міністерство закордонних справ, СБУ, Міністерство праці та соціальної політики, Державний комітет статистики, Міністерство юстиції та інші.

Очевидно, що для ефективної реалізації державної міграційної політики та координації всіх відповідних центральних та місцевих державних виконавчих органів України та відповідних органів інших держав необхідно утворити центральний орган виконавчої влади з питань міграції.

До основного завдання роботи центрального органу з питань державної міграційної політики необхідно віднести співпрацю та координацію між усіма органами державної влади України та зарубіжних держав, які в тій чи іншій мірі займаються питаннями реалізації міграційної політики у різних сферах діяльності. Даний орган у межах своїх повноважень міг би вирішувати актуальні питання для України, які вже сьогодні визначені рядом нормативно-правових актів [2].

Зокрема це участь України у програмі Європейського Союзу з фінансування примусового та добровільного повернення незаконних мігрантів до держав походження чи громадянства; активізація переговорного процесу з укладання відповідних угод про реадмісію з державами походження потенційних незаконних мігрантів та інше.

Вдосконалення та впорядкування системи, що буде націлена на реалізацію державної політики, приведуть до позитивних змін щодо формування міграційної політики, як невід'ємної частини процесу державотворення та цілком відповідатимуть захисту національних інтересів, відповідно до викликів часу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Литвин М. Нелегальна міграція: основні аспекти, проблеми. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://2000.net.ua/2000/derzhava/realii/97892>.

2. Ярмистий М. Нелегальна міграція: вдосконалення системи в умовах транскордонної співпраці. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.cppk.cv.ua/i/1531960.pdf>.

3. Толстокорова А. В. *Транзитная миграция в Украине*. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/tranzitnaya-migratsiya-v-ukraine>.

ОЛЕГ ВАСЬКО

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Кривоус В. Б.

КРИЗА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС

На думку багатьох вчених сьогоднішня криза соціальної політики ЄС є найбільш глибокою з часів заснування співтовариства. Соціальні моделі європейських країн сформувалися та отримали своє фінансове втілення у другій половині ХХ ст. і для більшості країн цей процес був еволюційним, хоча якісні стрибки часто відбувалися під впливом гострих криз в економічній, політичній та соціальній сферах.

Соціальна політика ЄС характеризується унікальністю і неспівставністю з точки зору обсягу та розміру соціальних гарантій порівняно з іншими розвиненими країнами світу. Вона базується на активній участі держави у забезпеченні соціальних гарантій, їх включенні до переліку прав людини, принципах солідарності та справедливості, а також понятті соціального партнерства та діалогу. Статистичні дані показують (див. табл. 1), що для країн ЄС властиві більші витрати на соціальні потреби порівняно з іншими розвиненими країнами, але водночас існує суттєва відмінність у їх рівні в рамках самого інтеграційного угруповання. «Нові» країни ЄС, а також південні (Греція, Іспанія та Португалія) знаходяться нижче середнього показника для ЄС в цілому. Відтак для країн південної Європи, де соціальний захист знаходився на зародковому рівні, приєднання до ЄС означало підвищення рівня соціального захисту. А для скандинавських країн приєднання до ЄС пов'язують із зниженням досягнутого рівня. Тому поглиблення розриву у рівні соціального забезпечення зумовило реалізацію політики соціального зближення в кінці 1990-х рр. – на початку 2000-х рр., що супроводжувалася розробкою і прийняттям п'ятирічних програм «Соціальної дії» [1]. Кожна країна повинна була представляти щорічний план вирішення питань у соціальній сфері, а також звітувати про його виконання. Через фонди Регіонального розвитку та Соціального згуртування фінансувалися програми, спрямовані на зближення рівня життя європейських країн та окремих «відсталіх» регіонів. Країни Східної Європи, які приєднувалися до ЄС, переходили від централізованої до корпоративської моделі соціального забезпечення, але поки що не досягнули такого самого рівня соціального забезпечення, що характерний для країн-засновників ЄС.